

Xamae

¿¿¿¿¿
Dibuixos: ¿¿¿¿¿

Premi Mercè Llimona 2010

AJUNTAMENT DE
Vilanova i la Geltrú

INSTITUT MUNICIPAL D'EDUCACIÓ I TREBALL
AJUNTAMENT DE VILANOVA I LA GELTRÚ

Publicacions de l'Abadia de Montserrat

Primera edició: 2011 de 2011
© 2011, per al text
© 2011, per a les il·lustracions
Disseny: Blanca Hernández
La propietat d'aquesta edició és de Publicacions de l'Abadia de Montserrat
Ausiàs Marc, 92-98 – 08013 Barcelona
ISBN: 978-84-9883-348-5
Dipòsit legal: B.35.740-2010
Imprès a Tallers Gràfics Soler, S. A.
Enric Morera, 15 - 08950 Esplugues de Llobregat

La Xamae era petita, lleugera i arrodonida. Al començament era verda, però aquest no havia de ser el seu color per sempre.

No sabia d'on venia i tampoc cap a on anava, tot i que recordava que havia estat en un lloc calorós i sec abans que una ràfega de vent se l'endugués per començar un llarg viatge.

El vent l'empaitava, l'empenyia. De vegades era suau com la brisa, li feia pessigolles pertot arreu i l'obligava a baixar i a baixar fins gairebé tocar a terra; d'altres, bufava fort i arremolinat fent-li fer tombarelles i giravoltes d'una banda a l'altra.

De nord a sud i d'est a oest, la Xamae avançava sense rumb: uns dies viatjava per sobre el mar, on els vaixells eren petites taques acolorides entre la immensitat del blau; d'altres, es passejava entre abruptes muntanyes i boscos frondosos, creuava petits pobles o travessava grans ciutats. Des de tan alt tot semblava molt petit: les cases, els arbres, els rius... i les muntanyes, res més que petites ondulacions del paisatge.

Un assolellat i calorós matí de principi d'estiu va veure, a la costa del Garraf, com una muntanya acarona les onades que es baten als seus peus. Aquell dia el vent bufava de llevant, suau i humit. La Xamae es mirava la muntanya, aquell gran roc calcari, que l'atreia com si l'estirés amb un fil invisible. A poc a poc, amb l'empenta del vent, s'hi anava acostant; com més s'hi apropava, més atracció sentia.

Quan ja n'era ben a prop va poder fixar-se en aquell massís de relleu abrupte, baix i de cims arrodonits. Les roques eren blanquinoses i plenes de solcs, canals i estries agudes, i reflectien els raigs del sol allà on eren mancades de vegetació. Va veure boixos, lligaboscós, marfulls, pins blancs i matolls que tacaven aquí i allà la muntanya amb els seus colors; aus volant d'un lloc a un altre, merles, còlits, una cogullada fosca, un falcó i fins i tot una àliga perdiguera. Era tan a prop que va poder distingir també altres animalons entre els arbustos i els rocs: tortugues, serps de ferradura, escurçons negres, salamandres...

Estava embadalida admirant aquell paisatge quan, de sobte, una ràfega de vent de migjorn li va fer perdre l'equilibri i precipitar-se al mar.

Xiuf!, va fer quasi imperceptiblement quan va tocar el mar gelat, just abans de començar a enfonsar-se dibuixant una ziga-zaga.

El descens va durar molt poc. De cop, tot es va tornar fosc. Un llobarro despistat se l'havia cruspit en un mos i tan ràpid que se l'havia empassat sencera. Era fosc i la Xamae no podia veure res, però se sentia bé perquè allà dins no hi feia tant de fred com a fora, a l'aigua del mar. Amb l'escalforeta es va endormiscar.

El llobarro que s'havia menjat la Xamae era de color gris plom. El seu cos era allargat i la seva boca, grossa. Nedava sol d'una banda a l'altra, buscant crustacis i peixos menuts per dinar, quan va veure aquella cosa lleugera, petita i arrodonida i va tenir l'impuls de cruspir-se-la.

Des que ho havia fet sentia que el massís de pedra l'atreia i per això es dirigí cap a la costa, on l'aigua estava remenada perquè les onades picaven molt fort sobre les roques.

En el seu trajecte es va creuar amb molts altres peixos, aranyes blanques, bruixes, bonítols, castanyoles, esparralls, mabres, orades... Nedava sense parar alhora que pujava i baixava dins l'aigua. En un dels ascensos es va acostar tant a la superfície que una gavina afamada el va veure, es va llançar de cap a pescar-lo i se'l va endur en el seu bec mentre remuntava el vol, amunt, cap al cel.

La gavina va volar cap al massís amb el lobarro penjant al bec. El peix lluitava per alliberar-se i tornar al mar, però l'au el tenia ben aferrat.

Així que la gavina va arribar al massís, es va endinsar en una petita esquerda del penya-segat, per on li arribava el piular dels pollets, que l'esperaven al niu.
—Tenim gana, tenim gana!— Sentia la mare que cridaven els seus fills, desesperats.

La gavina va començar a picotejar el peix per alimentar els seus petits. Així que, a poc a poc, anava esmicolant la carn d'aquell saborós àpat i l'anava deixant al costat del niu. Els pollets eren de color gris amb petites taques negres al cap i encara no tenien plomes. Van sortir del niu atrets per l'olor de peix i es van abalçar al menjar que la mare els posava sobre la roca. La gavina va agafar la Xamae amb el bec i la va deixar al costat dels trossets de peix. La Xamae havia canviat, ja no era de color verd, més aviat estava entre el burell i el vermellós. Però això sí, encara era petita, lleugera i arrodonida.

Just en el moment de tocar la roca, que era molt llisa i que estava inclinada cap al mar, la Xamae va començar a lliscar fins que va caure al buit i va començar a picar i repicar contra les roques del penya-segat, fent giravoltes d'una banda a l'altra. Va anar rodolant muntanya avall fins que es va aturar, després de tocar un boix, a un replà del massís.

Semblava que el llarg viatge havia arribat a la seva fi. Amb els cops de la caiguda se li havia esquerdat la closca i l'havia perdut. Estava tan cansada que es va quedar adormida. Aleshores va tenir un somni que va durar molt de temps, en el qual tot tornava a ser fosc i humit; un somni on la Xamae va pressentir que deixaria de ser petita, lleugera i arrodonida.

La Xamae es va despertar d'aquell ensopiment quan ja havien passat més de tres anys i llavors va entendre el que havia passat. Tot va començar amb una tempesta d'estiu. Plovia i plovia sense parar, amb un fort vent que xiulava entre les roques. En molt poca estona va caure una enorme quantitat d'aigua, que baixava per la muntanya formant salts i torrents que arrossegaven tot el que trobaven al seu pas, pedres, branques... Quan va acabar la tempesta, la Xamae va quedar a les fosques, colgada sota una fina capa de sorra i fang humit i càlid.

Passaven els dies i semblava que res no canviava. Però al cap de gairebé dos mesos, en plena tardor i a poc a poc, molt a poc a poc, la Xamae va iniciar una transformació durant la qual deixaria de ser petita, lleugera i arrodonida. Primer li van sortir unes arrels fines com cabells que la fixaven fortament a terra i que cada dia es feien més gruixudes, fortes i profundes. A través d'elles, la Xamae rebia els nutrients, els minerals i l'aigua que l'alimentaven i l'ajudaven a créixer. Després, la ja no petita, lleugera i arrodonida Xamae es va transformar en un tronc prim i llargarut que, a mida que passava el temps, s'anava fent gruixut i fibrós. Finalment, del cor del tronc van començar a sortir unes tiges llargues i espinoses amb fulles palmades a la punta, com enormes mans obertes amb els dits molt llargs i estirats que volguessin tocar la llum del sol i amarar-se de la humitat de l'aire.

S'havia transformat! Ara era un arbust rabassut i humil, una petita palmera. S'havia transformat, en el primer Margalló!

Des d'aquell dia el Margalló viu feliç al massís del Garraf. Li agrada el clima mediterrani, amb els hiverns suaus i humits i els estius càlids i secs. De dia pot veure, des del penya-segat on ha arrelat, el mar amb els seus vaixells i, de nit, la lluna que es reflecteix sobre l'aigua. Li agrada que la brisa del mar mogui les seves tiges perquè així les fulles ballen i saluden el sol. Quan bufa el vent fort, es vincla d'una banda a l'altra jugant a esquivar-ne les ràfegues.

A més a més, ara té una gran família, perquè des que viu al massís del Garraf i any rere any, quan comença l'estiu, el Margalló ofereix al sol unes flors groguenques que neixen entre les seves fulles i que regalen els seus fruits al vent. Aquests fruits són lleugers, petits i arrodonits, com la Xamae, verds en néixer i entre burell i vermellós quan arriben a la maduresa. Al bo de l'estiu, el vent se'ls emporta i així comencen un viatge fins a un altre indret del massís per poder germinar, arrelar i créixer com un nou arbust rabassut i humil, com una nova petita palmera, com un altre exemplar de margalló, que ahora, cada any a l'estiu també oferirà els seus fruits al vent per engrandir més i més aquesta família.